

Fremtidsdrømme. Unge vil have længere uddannelser end deres forældre, viser undersøgelse. Men det bryder ikke negativ social arv.

15-årige har himmelhøje ambitioner

Af Ulla Gunge Hansen

// ulha@berlingske.dk

At far er ufaglært fabriksarbejder og mor er rengøringsassistent forhindrer ikke nutidens 15-årige i selv at have ambitioner om at uddanne sig. Faktisk vil størstedelen af de unge, hvis forældre ingen eller korte uddannelser har, uddanne sig mere end far og mor. Det viser en såkaldt »børneforløbsundersøgelse« fra SFI, der har fulgt 6.000 børn fra de blev født i 1995.

»De unge i dag har meget høje ambitioner. Det er en helt naturlig følge af det fokus, der er på uddannelse i den offentlige debat,« siger ph.d.-studerende Kristian Karlson, en af forskerne bag.

I denne del af undersøgelsen, som omfatter cirka 2.500 15-årige, forventer for eksempel 53 pct. af de unge, hvis forældre kun har en grundskoleuddannelse, at opnå en erhvervsuddannelse. Og kun godt hver tredje barn af erhvervsuddannede forventer selv at ende på samme uddannelsesniveau, mens knap seks ud af ti forventer at tage en videregående uddannelse.

I det hele taget har de 15-årige vældig høje ambitioner. Kun én pct. tror, at folkeskolens afgangsprøve bliver deres sidste eksamen, og hele 64 pct. forventer at tage en videregående uddannelse. Lever de unge op til deres egne forestillinger, vil de indfri regeringens 2020-plan om, at 95 pct. skal have en ungdomsuddannelse, 60 pct. en videregående og 25 pct. en universitetsgrad.

»Men sammenligner vi med befolkningsfremskrivninger i 2045, kan vi se, at deres gennemsnitlige forventningsniveau er højere end, hvad der vil blive realiseret i fremtiden. At flere forventer at uddanne sig, end der vil blive uddannet,« siger Kristian Karlson.

Forskellen er den samme

Noemi Katznelson, forskningsleder på Center for Ungdomsforskning, mener, at de unges høje ambitioner, udtrykker et ønske om at opnå status og anerkendelse i et samfund, som finder uddannelse ekstremt vigtigt.

»Men der kan være mange veje til anerkendelse, så det er ikke sikkert, at det ender med skuffelse. Det er da positivt, at de har drømme,« siger hun.

Skulle det lykkes de unge at uddanne sig bedre end forældrene, vil det ikke bryde en negativ social arv, da hele samfundet bliver højere uddannet, påpeger Kristian Karlson.

»Det absolutte niveau stiger, men de relative forskelle vil være de samme. Undersøgelsen viser, at de sociale forskelle fortsat er markante. De unges forventninger til sig selv er præget af forældrenes uddannelsesbaggrund,« siger Kristian Karlson.

Langt flere børn af forældre med lange uddannelser regner med at have et langt uddannelsesforløb, end børn af kortuddannede. Også selv om de unge har lige gode analytiske og logiske evner. Det får forskerne til at konstatere, at folkeskolen ikke evner at udligne sociale forskelle.

»De 15-årige står lige foran deres uddannelsesvalg. Hvis skolen havde minimeret disse her sociale forskelle, hvilket vi tænker, er en af skolens funktioner, så undrer det da, at forskellene er så markante her efter ti års skolegang,« siger Kristian Karlson. ■

Fællesskab. »Generation fucked up«, egoister, curlingbørn; nutidens unge har haft mange, lidet flatterende navne, der tegner en selvcentreret mig-generation. Men passer det billede nu også med virkeligheden?

Unge gør gerne en forskel

Af Michael Korsgaard Nielsen

// micn@berlingske.dk

og Ulla Gunge Hansen // ulha@berlingske.dk

Når prostituerede på Vesterbro i København søger støtte til det svære liv på gaden, står 27-årige Elisabeth Rosén klar på Reden International som frivillig medhjælper i stedets sundhedsteam.

»Jeg er her, fordi jeg mener, at mennesker skal være der for hinanden. Jeg er i en position, hvor jeg har en masse overskud, og så vil jeg gerne hjælpe dem, der ikke har det,« siger Elisabeth Rosén, der er medicinstuderende.

Om det pynter på CV'et? Det er der i hvert fald nogen, der siger. Men det pynter bedre på hendes følelse af at bidrage med noget til samfundet. Hun har pligt til hjælpe dem, der ikke selv kan, mener hun.

Som kvinde i midten af tyverne tilhører Elisabeth Rosén den generation af unge, der er blevet kaldt egoister, *fucked up*, curlingbørn og narcissister – en forkælet generation, der har glemt alt om fællesskabet. Nu peger flere eksperter på, at de unge i virkeligheden er blevet fejlagnostiseret.

»Som udgangspunkt er de unge meget handlingsorienterede. De vil rigtig gerne gøre en forskel. De skaber mange fællesskaber for eksempel på Facebook. Og det betyder faktisk noget, når de ser, at andre har det mindre godt,« siger Johannes Andersen, der er lektor på Aalborg Universitet.

Hjælp til selvhjælp

Fællesskaberne, som de unge etablerer, adskiller sig dog fra de ældre generationers på et væsentligt punkt. For selv om de har intentioner om at gøre noget godt for andre og redde verden, går indgangen til fællesskabet gennem den unges egen navle.

»De unge vælger ud fra en logik om, at de kan se sig selv i fællesskaberne. På den måde indgår de hver især i et individuelt etableret

»Jeg er her, fordi de her kvinder virkelig har brug for det.« 27-årige Elisabeth Rosén studerer medicin og deler ud af sit overskud som frivillig i Reden på Vesterbro i København, hvor storbyens prostituerede får en hjælpende hånd. Foto: Malte Kristiansen

Verden lå åben for Danmarks unge, da de var børn. Ingen drøm var for stor. Den virkelighed har den finansielle krise splintret. Berlingske tegner et portræt af generationen, der nu bærer en historisk tung byrde på sine skuldre. Tidligere artikler i serien blev bragt søndag 23., tirsdag 25., onsdag 26. og lørdag 29. september.

kollektiv. De støtter for eksempel kampen mod forurening, fordi de gerne selv vil kunne trække vejret om fem år,« siger Johannes Andersen.

Fremtidsskaber Anne-Marie Dahl, der i 2010 udgav den vidt debatterede bog om »Generation Popstars«, er enig med Johannes Andersen, men tilføjer, at fællesskaberne skal kunne give noget tilbage til den enkelte unge.

»De unge vil gerne gøre en forskel, men de vil være i spil. De indgår ikke i fællesskabet som en ud af mange. De indgår som individer, og der skal være brug for netop deres særlige kompetencer,« siger hun.

En slikbutik af muligheder

Præcis hvor den unge kan gøre en forskel, har internettet hjulpet de unge med at finde ud af. Internettet har nemlig gjort det muligt at bekæmpe børsspekulanter, redde isbjørne og støtte kræftsyge med et enkelt museklik. Og at slippe en sag, når de unge selv mener, at de er færdige med at kæmpe for den. Derfor vælger de unge også i stor stil de traditionelle foreningsfællesskaber og deres langtidspåklædte pakkeløsninger fra.

»Forældregenerationen vil kalde det illoyalt og troløst. Men det er vores normer, vi trækker ned over de unge. De unge er mere ærlige om det, de laver. For mens forældrene sidder og gaber til et vælgermøde, vælger de unge deres foretrukne fællesskaber og engagerer sig intenst i dem,« siger Anne-Marie Dahl.

Det er netop de unges troløshed over for fællesskaberne, og deres selvfundrede indgang til de forskellige grupper, der har givet dem prædikamentet som narcissister, og den diskussion har også runget inden for murene i Reden International på Vesterbro.

»Det er en meget interessant diskussion, om man gør ting for sig selv, eller om man gør det for andre mennesker. Jeg er her, fordi de her kvinder virkelig har brug for det,« siger Elisabeth Rosén. ■